

boven water. Vanaf dat tijdstip konden waterloopen ontstaan, waarvan één de tegenwoordige Tjisokan was. De opheffing ging voort en de plooiing kwam, maar uiterst langzaam en geleidelijk. Verliep de erosie maar snel genoeg om de gevolgen van de plooiing te ontgaan, dan bestond er voor den Tjisokan geen enkele reden om een anderen loop te gaan volgen. Op deze wijze is het verklaarbaar, hoe de Tjisokan het heeft klaargespeeld om dwars over een anticlinaal tegaan stroomen. Tegelijk met dat alles had ook afspoeling plaats en deze gaf aan het berglandschap de gedaante, die het tegenwoordig bezit. Door dezen invloed hoeven de anticlinalen niet meer de ruggen te zijn, zij kunnen zijn afgesleten en de meest resistente gedeelten in het gesteente vormen thans de ruggen en toppen. Schematisch is de toestand zooals die nu gedacht kan worden voorgesteld in fig. 14, schematisch, want in werkelijkheid zijn de heuvelkammen niet zoo regelmatig als op de fig. aangegeven, terwijl ook buiten die kammen toppen gespaard zijn.

Een tweede mogelijkheid is, dat de rivier den rug doorbroken heeft, na eerst in de achterliggende synclinaal, die op de een of andere wijze was afgesloten te zijn opgestuwd. Aannemelijk is deze verklaring echter niet, omdat de Tjisokan, over eenige anticlinalen stroomt en dus eenige keeren een dergelijke doorbraak zou hebben moeten bewerkstelligen, wat op zich zelf niet zeer waarschijnlijk te achten is. Bovendien zouden wij dan ook wel ergens op onze wandeling naar den Tjisokan den nogal kenbaren, onder water gevormden grond hebben moeten vinden, hetgeen niet het geval was. Deze mogelijkheid moet hier dus vrijwel uitgesloten worden geacht.

En hiermede zijn de voornaamste geologische merkwaardigheden van dit gebied afgehandeld. Het zal mij een voldoening zijn, als bij enkelen uwer de lust om wat meer van de geologie te weten te komen gewekt is. Het beschouwen van natuurschoon op zich zelf is een genot, maar een genot, dat zijn grenzen heeft. Hoe vaak heb ik hier niet de verzuchting hooren slaken „het is mooi, maar na een kwartiertje heb ik er genoeg van, het blijft alles zoo hetzelfde” Dat is ten deele juist, maar de bekoring van het schoon is echter blijvend, als men ook oog heeft voor de bijzonderheden van het landschap en onder die bijzonderheden zijn de geologische zeker niet de minst interessante.

Een prettig, vlot geschreven boekje, dat dienst kan doen voor hen, die zich een oppervlakkigen kijk op de algemeene geologie willen eigen maken is het reeds genoemde Geologieboekje van Heimans. 'n Veel uitgebreider, uitstekend werkje is dat van Dr. ESCHER, getiteld „De Gedaanteveranderingen onzer Aarde”, uitgegeven in de Wereldbibliotheek. In beide werkjes vinden zij, die er nog meer van willen weten, talrijke literatuuropgaven.

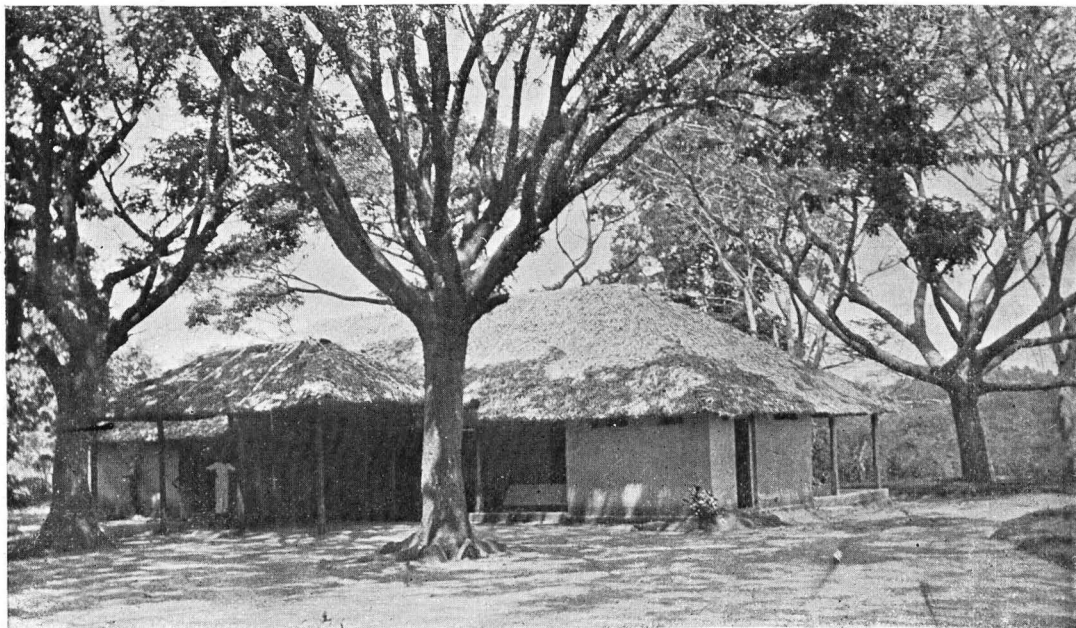
Dr. L. G. DEN BERGER.

NATUURSTUDIE EN JACHT IN CEYLON.

(Vervolg)

Den volgenden morgen werd vroegtijdig alles gepakt, de gedroogde vellen en vogelhuidjes werden nog eens uitgeklopt, de verzamelde nesten en andere voorwerpen goed samengepakt en aan de zorgen van Appu Hamey, onzen „herbergier,” toevertrouwd, tot we op onzen terugweg hier weer zullen passeeren. Een inlander brengt me nog een jong aapje, maar 't is te lastig nu met een menagerie te reizen, dus bedank ik voor het vriendelijk aanbod.

Weldra hooren we het gesnor van een motor, we stappen in en voort gaat het naar Maha-Oya, het volgende punt vanwaar we ons geluk zullen beproeven. Een mijner medereizigers, allen inlanders, komt me bekend voor. Het blijkt de eigenaar van „Punchi”, (baby) te zijn, den olifant, die bij ons op de plantage werkzaam is. Spoedig zijn we in een interessant gesprek gewikkeld, de man spreekt gelukkig goed Engelsch, over allerlei wat het vangen, temmen en dresseeren van olifanten betreft. Halfweg houden we halt bij Kallodi, een armoedig gehucht, om water in te nemen. In een „kaddie” zijnde, om wat lucifers in te slaan, brengt de eigenaar me twee oude borden, Hollandsch blauw voorwaar, maar onherkenbaar door de dikke laag vuil.

Het rest-house te Maha-Oya,

Veel oud-hollandsch is hier in Ceylon niet meer te vinden. Batticaloa was eens een groote Nederlandsche nederzetting, men praat er zelfs nog van „poffertjes,” hoewel die meelballetjes al heel weinig weg hebben van onze kermislekkernij!

Tegen 7 uur bereiken we het „resthouse” te Maha-Oya, een paleis, vergeleken met dat van E. Na tafel, nog even een avondwandeling naar de groote tank, of waterplas, vlak achter het resthouse gelegen. In den drogen tijd kan men dikwijls van uit de „eetzaal” de olifanten aan het baden zien. Thuiskomende, vind ik een door Addicken ontdekte, „tracker,” met name Banda. Het is een farsch gebouwde low-country Sinhalees, prachtype. Hij behoort tot de „kaste” der „Rodia’s,” vroeger de hoogste kaste der Sinhalezen, waar zelfs de koningen toe behoorden. Nu zijn ze echter de verschoppelingen en „low-caste.” Het is aan de mannen en vrouwen verboden, het bovenlijf te bedekken. Banda’s kleeding bestaat dan ook uit een lendendoek en zakdoek voor op het hoofd of over de schouders te dragen. Maar over de Rodia’s en hun bijzonderheden een ander maal, trouwens voor lezers der „Tropische Natuur” is dat van minder beteekenis. Banda is in den omtrek bekend als de grootste strooper en sportsman!

We spreken af dat hij ons (en volgenden morgen om 5 uur zal komen halen.

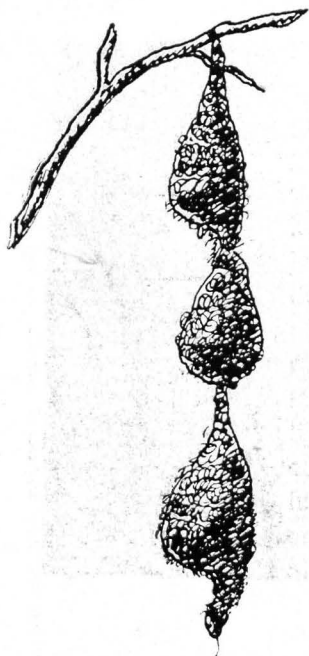
Maar hier in het stille resthouse, zonder „tom-tom” geroffel moet er heel wat gebeuren alvorens de tamil uit zijn doodschen slaap ontwaakt. Ook ik verslaap me, en de zon staat al vrij hoog, voordat Addicken komt zeggen „Ready tea, Dorai!” Banda zit heel rustig een pruimpje te kauwen voor mijn kamerdeur. Op mijn vraag waarom hij zoo laat is, klinkt het lakonieke antwoord: „Banda hier al om half vijf, maar meester nog slaapt” Wel onze maag moet nu maar wachten, tot we terugkomen, Sina Mutto ziet echter nog kans in de haast twee flesschen koude thee mee te smokkelen, waarvoor ik hem

later zeer dankbaar ben. (Laat ik hier even zeggen dat „koude thee” in mijn oogen zéér zeker de beste drank is voor jagers en natuuronderzoekers. Het is gezond en verre te verkiezen boven alle andere dranken, vooral in een land waar het hoogst gevaarlijk is om water te drinken.)

Het terrein hier doet veel aan E. denken, de grasvlakten, talawa's zijn echter zeer uitgestrekt, de jungles zwaarder en moeilijker te doortrekken. Nauwelijks zijn enkele stappen gedaan of een haas springt op om spoedig daarna kopje over te duikelen. Daar het vleesch echter nooit te vertrouwen is, geef ik hem aan Banda, zijn maag is tegen alles bestand. Wat de oorzaak is, weet men niet maar een haas eten kan hier maar al te dikwijls dysenterie ten gevolge hebben. Ze schijnen hier in het gras bij massa's te wezen, en voor hem die er voor voelt is het een ideaal jachtterrein. Honderden groene, en ook donkerblauwe duiven vliegen op, om enkele meters verder weer neer te strijken. Ook de mooie kroonduiven, (*Carpophaga aenea*.) zijn goed vertegenwoordigd. Enkele patrijzen, waaronder we ook de „red-legged” patrijs (*Caccabis rubra*), een zeer mooien vogel en zeer gewoon in Ceylon, opmerken, worden gezien. Het hoge gras is in zaad, en door de inlanders nog niet afgebrand, dus voedsel in overvloed. Elk geluid moet nu echter vermeden worden, dus laten we ze met rust, tot op den terugweg. We komen nu aan een „chena” aanplanting, door

een omrastering van doorntakken omgeven. Men leeft hier namelijk van roofbouw. Hier en daar in de wildernis wordt het gras of de jungle afgebrand, zeer gebrekkig omgeploegd, en indisch koren, allerlei specerijen, enz. verbouwd. Ze zijn juist bezig het te oogsten. Vlak bij, in een alleenstaanden boom, tel ik niet minder dan 47 weervogel-nesten, kunstig uit gras en stroo gevlochten door het kleine gele vogeltje (*Ploceus manjar*) Meestal bevat het nest slechts één kamer, soms echter twee onder elkaar en uit een stuk, en als zeldzaamheid worden zelfs drierdieping nesten gebouwd. Of deze aan drie verschillende families behooren, of oude verlaten woningen zijn, kan ik niet te weten komen. De eieren, 4 kleine en spierwitte, liggen als in een zakje, onder in het bolvormig gedeelte. De ingang, onderaan, kan dus geen toegang verschaffen aan eierdieven. De metselbij schijnt deze nesten echter zeer te waardeeren, en maar zelden dat men een nest aantreft, waar het kunstig klein werk van dezen artist, niet in te vinden is.

In een klein grasveld vlak bij, springen enkele varkens op, buiten schot echter. We zijn nu in een soort holle weg gekomen, aan weerszijden hoge boomen. Banda wijst naar

Weervogelnest in drie verdiepingen.

boven, ik zie wel wat afgebroken takken, maar veel bijzonders merkt mijn ongeoeffend oog niet op. „Ani, Ani.” Olifanten moeten hier in de vroege gepasseerd zijn, en zich te goed hebben gedaan aan de jonge bladeren en bloemtrossen. Enkele meters verder weten we 't met zekerheid. Het is hier vrij modderig en duidelijk zijn de zware voetafdrukken zichtbaar. Ook passeeren we vele „schuurboomen”, tot 9 à 10 voet hoog ontschorst en met modder bedekt, waar de olifant na zijn bad zijn toilet maakt. Dit schuren schijnt een zeer geliefkoosd tijdverdrijf te wezen, want zulke boomen ontmoet men overal. Het is echter te laat geworden, die verder op te sporen. Voedsel zoekende, legt de olifant groote afstanden af, en we keeren huiswaarts.

„Pamboe-koeroewi” (Slangenetende buizerd).

Om 12 uur ontmoet ik den Ratha Mahatmye, het district- en dorpshef. Hij vertelt me, dat in de „tank” een zeer gevaarlijke krokodil huist, die reeds twee ossen met zich sleepte en een inlander doodde. Het zou een weldaad wezen als ik Maha-Oya van het ondiep verlost. Helaas heb ik geen vischtuig bij me; krokodillen vangen met een grooten zwaren ijzeren haak, waaraan als aas een hond of aap, is een zeer interessante sport. Een boot is er helaas ook niet. Ik wandel dus naar een ver afgelegen punt, en zet me neer onder een struikje, de buks tusschen de knieën. De schaduw is echter nihil en fel brandt de zon op armen en beenen. Ik heb moeite niet in slaap te vallen in deze drukkende stilte. Een groote, roodbruin en witte arend zweeft boven me over de vlakte, hij wil echter maar niet binnen schot komen. Weer tuur ik op de spiegelvlakte voor me, de weerk aatsing is verblindend. Wat drijft daar? Dat stukje hout was er zoo even toch niet? Het stukje hout wordt echter grooter en verandert in een plat voorhoofd en een geweldig paar lang uitgerekte kaken, 't is een „krok”! Ik haal diep adem, mik zuiver en vuur. Hevig geblaas en geplas. De groote kop met kleine oogen, wordt zichtbaar om aanstonds weer te verdwijnen. Was het de gevreesde, of een zijner talrijke bloedverwanten? Misschien vinden we hem morgen. Het blijft echter een zeldzaamheid, een krok te bemachtigen, die niet op het land geschoten werd. Er zijn er hier veel in de „tank” en als ik terug wandel, wekt

mijn gekraak in de takken er velen uit hun middagslaapje en hoor je ze flop, in het water schieten. In de verte zie ik enkele groote vogels in een ouden boom zitten. Bespied door den kijker, blijken het neushoornvogels (*Anthracoceros coronatus*) te wezen, hier vrij algemeen, maar een zeer welkome buit. Vooral de schedel, met den eigenaardig gevormden snavel, is een zeer gewild voorwerp voor den verzamelaar. Kruijpende op handen en knieën, zoo langzaam en stil mogelijk, nader ik mijn doel tot op een 80 meter, en slaag er in er een te bemachtigen. Het is een mooi exemplaar, pikzwart met een klein wit vlekje op de borst, het weegt zeker wel een 3 à 4 pond. Ook is er nog een kleiner soort vogel, (*Tockus gingulensis*) maar hier ontbreekt de hoorn aan den snavel. Het vreemde gekrijsch hoort men zonder ophouden. Ook de pelikaan (*Pelecanus philippinensis*) houdt zich gaarne

Kormorant.

op in de buurt van deze moerassen en „tanks”. De watervogel wereld is bepaald heel talrijk en op een tocht door het hooge gras langs den oever ziet men allerlei, en voor mij helaas bijna geheel onbekend waterwild. Eenden en waterhoentjes schieten vooral tegen den avond elegant en vlug over de groote waterplanten heen. Heele vluchten goudplevieren (*Charadrius fulvus*) en snippen jaagt men op bij het voortgaan en leveren een uitmuntende sport door hun zeer snel en moeilijk vliegen. Nu en dan verheft zich een reuzenvogel uit het riet, de zwarthals ooievaar (*Ciconia nigra*) ongeveer 4½ voet in hoogte en met een vlucht van 4 à 5 meter. Reigers, cormorants en koeten zijn ook zeer talrijk, terwijl in enkele tijden van het jaar de mooie en sierlijke flamingo deze watervlakten een bezoek komt brengen. Niets heerlijker en interessanter dan hier enkele uren stil in het riet te liggen en dit alles gade te slaan en waar te nemen. Vele insecten en vlinders worden gevangen en als ik terugkom hebben mijn koelies ook niet stil gezeten, en brengen me allerlei merkwaardigs.

Om 2 uur verschijnt Banda weer, beladen met ananassen en sinaasappelen, die hier zeer welkome vruchten zijn, want de hitte is erg en de dorst groot. De inlanders zijn hier nog erg onbedorven en hartelijk. Gedurende de enkele dagen, die ik te Maha-Oya door bracht, kwamen ze dikwijls met geschenken opdagen, eieren, kippen, jonge kokosnoten (het sinhaleesche bewijs van eerbied en verwelkoming.) een levend dwerghertje (*Tragulus minima*) enz. Deze dwerghertjes komen hier zeer veel voor en worden „mouse-deer” genoemd, waarschijnlijk afgeleid van het Hollandsche „muis.” De hoofdkleur is vaal bruingrijs, met kleine gele of donkerbruine vlekjes en soms overlangsche zwarte strepen. In de bovenkaak zijn twee miniatuur slag tandjes, zooals bij de muntjac, die diepe wonden kunnen veroorzaken, wat menige jachthond tot zijn nadeel ondervonden heeft. Het lichaam is vrij groot en zwaar voor de sierlijke dunne beentjes met miniatuur hoeven. Ze zijn bepaald zeer talrijk hier en dikwijls gebeurt het dat men ze schiet in het hooge gras, denkende dat het een haas is.

(Wordt vervolgd)